

ROZMYŚLNY (28) *ai*

-myśl- (19), -myśl- (3), -myśl- (1).

o jasne.

sg *m N* rozmyślny (8). ◊ *A* rozmyśln(e)go (1). ◊ *I* rozmyślnym (1). ◊ *L* rozmyślnym (1). ◊ *f N* rozmyślną (2). ◊ *G* rozmyśln(e)j (2). ◊ *A* rozmyślną (1). ◊ *I* rozmyślną (2). ◊ *n N* rozmyśln(e) (2). ◊ *G* rozmyśln(e)go (1). ◊ *A* rozmyśln(e) (1). ◊ *I* rozmyślnym (1). ◊ *pl D* rozmyślnym (3). ◊ *A subst* rozmyśln(e) (1). ◊ *I f* rozmyśln(e)mi (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII w.

1. Rozważny, rozsądny (5) :

Wyrażenia: »słusznie rozmyślny« (1): Ale ludziom mądrym á łufznie rozmyślnym nic to ftráfzno być nie może. *RejZwierc* 169.

»na wszem rozmyślny« (1): Iáko fie fwiát kołyfze w fwoich obłądnościcach/ Iáko fie ludzie broią w dziwnych omylnościcach/ Zeby mógł befpiecznie rzecz/ vkáz mi ktorego/ Będziem go wzyficy chwalić ná wżem rozmyślnego. *RejZwierc* 269.

Szereg: »mądry a rozmyślny« (1): *RejZwierc* 169cf »słusznie rozmyślny«.

α. *W funkcji rzeczownika* (3) : Pensitator, Ten który vważá á rozbiiera rzecz/ Rozmyślny. Pensor, idem. *Mącz* 288c.

W przeciwstawieniu: »nierozmyślny ... rozmyślny« (2): Nierozmyślnym śmierć ftrách/ rozmyślnym krotofilá. *RejZwierc* 169 [*idem*] B2v.

2. *Poprzedzony namysłem, przemyślany; meditatus Mącz, Cn; deliberatus Modrz, JanStat; conceptus, consultus, cunctatus Cn* (22) :

a. *Dokonany z rozważq, wynikły z rozważi* (17) : Iáko znać z owocu opráwę drzewá ták ferce znać człowiecze z rozmyślney powiełci [*locutio cogitationis in corde hominis*]. *BibRadz Eccli* 27/6; Trzecia część ieft gdy iuż przydzie do wieku oftátecznieyfzego á do poćciwych á fzedziwych lat fwoich/ iáko też thám iuż ma w rozmyślnym żywocie fwoim á w poćciwey powinności fwoiey á w boiáźni Bożey ftánowiąc ony wdzięczne/ fpokoyne/ á fzedziwe czáfy fwoie *RejZwierc* A3v; Toć iuż ieft nie gniew ále fprawiedliwość: á iefli gniew/ tedy pobożny á rozmyślny. *RejZwierc* 76v, Aaa4, 77 [2 r.].

Wyrażenia: »rozmyślnie postanowienie« (1): Iż próżná ieft walká ná polu/ iefli pirwey nie będzie rozmyślnie á rozważne poftanowienie w domu. *RejPos* 334.

»rozmyślna rada« (2): *BibRadz Eccli* 22/19; á ták im [*Senat*] dał iefzcze ná rozmyślną rádę *BielKron* 205v.

»rozsądek rozmyślny« (1): A nie thylko ma być thym pielgrzymem iż fie tám ząwlokł/ dáfeko mu to pilnieyfa/ áby vftáwicznie wędrował po głowie á po rozmyśle fwoim/ á rozáfki foby w niey powoli rozmyślnie czynił y rozmierzał *RejZwierc* 21.

»rozmyślny umysł« (1): Pan Kázimiérz Król z pewnéy y iákowéy wiadomości fobie y potomkom fwym Królom/ y Królestwu Polfkiému dobrowolnie y z rozmyślnym vmyśłem [*deliberato animo JanStat* 871] nam Miłtrzowi [...] zftępuie/ y wyrzéka fie. *SarnStat* 1092.

»rozmyślnie uważenie, obaczenie« (2:1): Iákoż tych wiele znaydziefz co to lekkością zową kiedy fie rázem nie pomści. A iabych to zálie zwał poćciwą fławą á rozmyślnym obaczeniem/ bo złe nigdy nie vciecze. *RejZwierc* 80v, 13v; *ActReg* 136.

Szeregi: »dobry i rozmyślny« (1): yporządku powinnego w Rptej wiele natym nalezeć rozumieią, aby Seim był co narychley, ktore zobustron ratye, my godne bydz dobrego, y rozmyślnego vwazęnia rozumieią chcielismy topodac, doPanow rad naszych *ActReg* 136.

»nagotowany i rozmyślny« (1): Paratus et meditatus venit, Z nágotowaną y s rofmyślną rzeczą przichodzi. *Mącz* 213a.

»rozmyślny a poćciwy« (1): IVzechmy fie dofyć náflucháli o powinności poćciwego człowieká/ [...] iáko żywot fwoy poćciwy ftánowić y w nim fie pobożnie záchowác ma/ y iáko wftyhki przypadki cielefne w łobie fškromić ma/ y iáko fie cnothámi y fprawámi rozmyślnemi á poćciwemi zdobić ma *RejZwierc* 106.

»rozmyślny a poradny« (1): nie gniewa fie myfliwiec ná ieleniá á wđj go zábije. Táke y z nieprzyiacielem gniew musí być/ ále rozmyślny á poradny gniew. *RejZwierc* 76v.

»rozmyślny a rozważny« (1): *RejPos* 334 cf »rozmyślnie postanowienie«.

W przen (1) : thák ferce vmocnione rozmyślną rádá [*cor firmatum in cogitatione consilii*] żadnego czáfu fię nie włęknie. *BibRadz Eccli* 22/19.

b. *Przewidziany, na który jest się przygotowanym* (2) : A fzczeńliwe to miáfto/ ták powiádaią/ ktore czáfu pokoiu boi fie burdy/ á wczás do tego gotuie potrzeby łobie. (*marg*) Rzecz rozmyślna nie ták fzkodzi. (-) *RejZwierc* 171, Bbb2.

c. *Umyślny, dokonany z premedytacją, wynikły ze złej woli* (3) : Ale kto vfkromiwfzy á ochłodziwfzy w łobie pirwfze wzrúzenie fwe/ przedfię fie froy/ przedfię iádowitości fwey vfkromić nie może/ toć iuż iefth vporny á rozmyślny gniew/ á nigdy ná dobre wyniść nie może. *RejZwierc* 77v; Co fię ták rozumie: kto z wielkiego iádu y doftaley á rozmyślny nienawiści/ ktora fię mężoboyftwu rowna [...]: gdy w tym wyrzeczze zelzywe fłowo ná bliźniego/ iuż go ná fercu zabił *SkarKaz* 313a.

Szereg: »rozmyślny i umyślny« (1): Pirwfze mężoboyftwo názowmy rozmyślnie y vmyślnie [*deliberatum et cogitatum*]/ drugie nagłe/ trzećie potrzebne/ czwarte niebáczne á przygodne. Dwoie pirwfze gárdło zásluguie/ ále dwoie póslednie nie *ModrzBaz* 78v.

3. *Umysłowy, abstrakcyjny* (1) : Cogitabilis – Rozmizlny, miłfiaci. *Calep* 212a.

Synonimy: 1. rozsądný, roztropny.

Cf **NIEROZMYŚLNY**